A KORPORATÍV ÁLLAM SZERKEZETE

Sokak szemében a korporatív állam a korszerű magyar átalakulás legméltóbb példája. Kevesen vannak azonban, akik a „korporatív állam" kifejezést gyakorlati vonatkozásaiban megfelelően értékelni tudják. A következőkben ennek a gyakorlati értékelésnek tárgyi alapjait próbáljuk röviden, vázlatosan mindazok számára előtárni, akik a korporatív állam problémáival eddig részletesebben nem foglalkozhattak.

A korporatív rend az állami tekintély és az egyéni szabadság intézményes összeegyeztetése. A liberalizmus a tekintély, az államszocializmus a szabadság elvét kapcsolta ki problémái köréből. A korporatív rend számára mind a tekintély, mind a szabadság egyformán fontos. De egyik sem önmagáért, hanem azért a harmóniáért, amelyben szabadság és tekintély mint különkülön probléma megszűnik, feloldódik, egymást kiegészítő egységes fogalommá válik. Az intézményesített *rendben* mindegyiknek megvan a maga természetes helye, szerepe. A szabadság nem fejlődhetik túl a közösség rovására. A szervezett közösség, az állam, viszont intézményesen biztosítja a természetes építő erők szabad fejlődését.

A korporatív állam szerkezete lényegében hármas tagolódású: párt, államigazgatás, testületek. Az állam életében legnagyobb jelentőségű a politikai hatalom hordozója, a párt; az egyén életére nézve legközvetlenebb kjhatású ügyek intézése viszont a testületek feladata. Államigazgatáson ebben a felosztásban mindazt az állami szervezettséget kell értenünk, amely a liberális államoknak is sajátja.

A testületek feladatköre kettős irányú: szociális és gazdasági. Szociális vonatkozásban a testületek feladata a munkás és munkaadó között előálló összes vitás ügyek: bérkérdés, munkaidőkérdés, szabadságolás stb., kollektív szerződések útján történő szabályozása. A gazdasági feladat: országos és helyi vonatkozású irányítás, szabályozás, rendezés. A szociális feladat lényege egy szóban: bérek; a gazdasági feladat lényege: árak. Munkáskamara vagy munkakamara – ez a kérdés voltaképen a korporatív államban mint nagyfontosságú alapvető probléma elő sem állhat. A munkaadóknak és munkásoknak feltétlenül külön, önálló, egymástól független testületekkel kell rendelkezniök, ha a kollektív szerződéskötések alapelve a szerződési szabadság. Az árkérdés, a gazdasági irányítás viszont a munkaadók és munkások szervezeteinek legszorosabb intézményes együttműködésén kívül az illetékes állami szervekkel való együttműködést is igényli. A korporatív államban a munkást és munkaadót közösen érdeklő kérdések szabályozása egyedül a testületek feladata. A bérmegállapításba stb. sem az állam, sem semmiféle érdektelen fél bele nem szólhat. Ha az érdekeltek saját szervezeteik útján közvetlenül megegyezni nem tudnának, végső fokon a független bíróság speciális fóruma, a munkaügyi bíróság ítélettel dönt a vitás kérdésben.

Külön, önálló munkaadó- és munkásszervezetekre tehát minden hivatási ágban feltétlenül szükség van. De ugyanígy szükségesek a munkaadók és munkások képviselőit egybefogó gazdasági irányító testületek is. Az előbbieket, a munkaadók és munkások külön, önálló szervezeteit az olasz korporatív rendben szindikátusoknak, az utóbbiakat, a gazdasági irányítás országos csúcsszerveit, korporációknak nevezik. A fontosabbak mindenesetre a hivatási autonómia szervezetei: a szindikátusok. Hiszen a korporációk életrehívása az olasz fasizmus számára nem is volt égetően szükséges; a 22 korporáció csupán 1934 óta működik. A helyzet nagyjából ugyanez minden korporatív alapon berendezkedett államban. A munka és tőke külön, önálló, egységes hivatási testületeit Magyarországon is meg kell teremteni, ha a magyar újjászületést a korporatív rend eszközeivel akarjuk kibontakoztatni. Az állam és a társadalom szerves együttműködését biztosító többi hivatási berendezkedések, főként a korporatív gazdasági irányító testületek és a testületi alapon szervezett törvényhozás sorrendben és fontosságban később következnek.

Van azonban a korporatív államberendezkedésnek egy nagyon lényeges, figyelmen kívül nem hagyható előfeltétele: a politikai egység intézményes biztosítása. A párt a testületi államban voltaképpen nem más, mint

az állam *politikai testülete.* Ez a testület áthatja, egységes szellemmel telíti az összes többit és az állami hivatalokat is. Enélkül a testület nélkül az államnak semmiféle biztosítéka nem volna arra nézve, hogy az autonóm hivatási szervezetek szabadságaikat, függetlenségüket nem az osztályharc irányában való fejlődésre használják-e föl? Osztályharcról pedig a testületi, korporatív államban szó sem lehet. A korporatív állam életének alapja: *a munka mindenki számára nemzeti kötelesség; a munka és a termelés szervezetei egymást erősítik a nemzet hatalmánaky naggyáfejlődésének szolgálatában.*

Vizy András